

Указом Президента України від 27 червня 2013 року № 351/2013 у Положення про Держводагентство були внесені зміни, за якими свої повноваження агентство може здійснювати «безпосередньо та через територіальні органи в областях, містах Києві та Севастополі» [п. 61, 3]. Розпорядженням КМ України від 28 серпня 2013 року № 662-р було затверджено перелік таких територіальних органів у вигляді 25 секторів у всіх областях України та містах Києві і Севастополі [4]. Територіальні органи Держводагентства повинні функціонувати як структурні підрозділи центрального апарату, що не мають статус юридичної особи.

За роки незалежності в Україні за рахунок створення нових Басейнових управлінь водного господарства (БУВР) відбувається поступовий перехід від адміністративно-командного принципу державного управління водними ресурсами до гідрографічно-територіального за басейнами річок. Проте в системі управління залишаються організації, які функціонують суто за адміністративно-територіальними межами (Облвдгоспи, МУВГ, РУВГ), що робить її незавершеною і такою, яка не відповідає сповна вимогам Водної Рамкової Директиви ЄС.

Література

1. Водний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України № 213/95-ВР від 06.06.1995 р. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/213>.

2. Павлов В. І. Басейнове управління водними ресурсами: досвід та пріоритети / В. І. Павлов, А. С. Сташук. — Рівне: НУВГП, 2013. — 334 с.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру [Електронний ресурс]: Закон України № 1193-VII від 09.04.2014 р. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1193-18>.

4. Про утворення територіальних органів Державного агентства водних ресурсів [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 662-р від 28.08.2013 р. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/662-2013-p>.

Шпарага Т. І., к.г.н., доцент,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, м. Київ

МУЗЕЇ: ЕВОЛЮЦІЯ ВІД КОЛЕКЦІЇ ДО ТУРИСТИЧНОЇ ФІРМИ

На нинішньому етапі суспільного розвитку значно зростає зацікавленість у пізнанні матеріальної і духовної культури народів

різних країн й регіонів світу та середовища їх існування. Історично обумовленими інститутами соціальної пам'яті, що зберігають неоціненний досвід життя і діяльності поколінь людей за різних природних, історичних та економічних обставин, безумовно залишаються музеї. Феномен музею пройшов тривалий час становлення і розвитку, а нині знову потребує коригування існуючої моделі відповідно до нових суспільних реалій. Тому дослідження механізмів адаптації класичних інституцій до мінливих умов сучасності є актуальним і складає значний теоретичний і практичний інтерес.

За визначенням Міжнародної ради музеїв (International Council of Museums, скорочено ІКОМ), «музей — це постійна некомерційна установа, покликана слугувати суспільству і сприяти його розвитку, доступна широкій громадськості, що займається зберіганням, дослідженням, експонуванням та популяризацією матеріальних свідчень про людину та середовище її існування в наукових, освітніх та дозвіллевих цілях [1, с. 43]. Сучасний термін «музей» з'явився в епоху Відродження, але його смисловий акцент був зосереджений саме на наявності колекцій — пам'яток культури, творів мистецтва, зразків природи чи техніки. Лише під кінець цієї епохи музеєм починають називати приміщення, в якому вони знаходяться, зберігаються та експонуються. Доступні такі колекції обмеженому колу осіб, як правило, власнику, його родині, друзям, поважним гостям. Нове розуміння поняття «музей» привносить епоха Просвітництва з її акцентами на культі розуму, пропаганді знань, рівності освітніх можливостей людей різного соціального статусу. Визначальною ознакою музею стає не лише наявність і зберігання колекції, але й її вивчення і демонстрація широкому загалу. В епоху Промислової революції завершується процес усвідомлення музею як зібрання предметів, що складає інтерес для вчених, систематизоване і експоноване згідно наукових підходів, орієнтоване на публічний огляд. Саме таке розуміння музею превалювало в українській теоретичній думці і практичній діяльності до кінця ХХ ст.

У 1990-ті рр. внаслідок системної трансформаційної кризи музеї України відчули гостру нестачу державного фінансування. Однак, на противагу іншим закладам соціальної сфери, їх кількість не скоротилась, а, навпаки, в умовах творення власної державності і демократизації суспільства — значно зросла. Щоб уникнути фінансового краху і ефективно конкурувати на ринку

дозвілля музеї змушені були вести пошук нових шляхів розвитку, впроваджувати економічні методи господарювання, знаходити позабюджетні джерела надходження грошових ресурсів, у тому числі за рахунок участі в туристичній діяльності. Туризм для музею став структуроутворюючою діяльністю, засобом внутрішньої мобілізації та адаптації до ринкових умов. Відповідно формується новий, так званий антропологічний, підхід до розуміння сутності музею і його суспільного призначення. Смісловою домінантою у цьому підході виступає не музейний предмет з його властивостями і цінностями, а людина з характерними для неї соціокультурними, психологічними, віковими та іншими особливостями. Змінюється і сама концепція музею: відбувається перехід від пануючої досі соціально-обслуговуючої його моделі до ринково-сервісної [2, с. 21].

Неоднозначно також визначається місце музеїв у системі туризму. З одного боку, вони виступають туристичними ресурсами і характеризуються певним рівнем аттрактивності. З іншого боку, вони є складовою інфраструктури туризму, а саме індустрії дозвілля, і описуються економічними показниками. Існує кілька варіантів використання музеїв як туристичних ресурсів за сучасних економічних реалій [3, с. 24]. Для туризму продовжують зберігати привабливість класичні музеї з їх багатими збірками, тишею музейних залів, неквапливістю і змістовністю екскурсій, що створюють альтернативу сучасному техногенному середовищу існування людини. Найбільш поширеним нині форматом для розвитку туризму є некласичні музейні об'єкти, котрі відтворюють історичні та етнографічні феномени, виробничі процеси тощо. Нарешті, найлегше вбудовуються до системи туризму «квазімузеї», що не мають власного фонду, а лише музейну ідею і реалізують музейні враження.

В ринкових умовах музей має функціонувати як туристична фірма. Така трансформація соціокультурного інституту є доволі складним і суперечливим процесом, оскільки він одночасно перебуває у двох системах координат. Як складова державної системи музей несе відповідальність за частину національного надбання країни, що зберігається у його фондах, і вбудований державну управлінську вертикаль. Як суб'єкт ринку послуг, на якому реалізується музейний продукт, він керується потребами свого споживача — музейного туриста. Оптимальне вирішення цієї суперечності, встановлення балансу між обома сторонами єди-

ного музейного феномену є одним із завдань нової галузі знань, що нині формується, — музейного туризму.

На туристичному ринку музей може виконувати кілька функцій. В обслуговуванні самостійних туристів він спроможний відігравати роль туроператора, який спільно з іншими партнерами створює власний туристичний продукт. Для організованих груп продукт музею є складовою програм дозвілля, котра пропонується туристу відповідно до угод з іншими турфірмами.

Література

1. Хадсон К. Музеи не стоят на месте / / К. Хадсон // Museum. — 1998. — № 197. — С. 41—44.

2. Романчук А. В. Музейный туризм: Учебно-методическое пособие. / А. В. Романчук. — СПб: Санкт-Петербургский государственный университет, 2010. — 46 с.

3. Ляшко А. В. Музейный туризм в России. Эволюция формата / А. В. Ляшко // Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 6. — Вып. 3. — СПб.: Изд. Санкт-Петербургского университета, 2012. — С. 21—27.

Ятченко М. Д., ассистент,
Гомельский государственный
университет им. Ф. Скорины, г. Гомель

НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ТОПЛИВНО-ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Топливо-энергетический комплекс является важнейшей структурной составляющей народного хозяйства Республики Беларусь в обеспечении функционирования экономики и повышения уровня жизни населения. Его развитие во многом зависит от эффективности промышленного комплекса, и одновременно без него невозможно развитие других комплексов. ТЭК включает системы добычи, транспорта, хранения, производства и распределения всех видов энергоносителей: газа, нефти и продуктов ее переработки, твердых видов топлива, электрической и тепловой энергии [1].

Высшим приоритетом энергетической политики нашего государства является повышение эффективности использования энергии как средства для снижения затрат общества на энергоснабжение, обеспечения устойчивого развития страны и повышения конкурентоспособности производительных сил.